

דוח מסכם : 1971 - 1968

כלי

עם בוגרתה לתפקיד, לפני ארבע שנים, למדתי כי ר' אלוף יצחק רבין ה-רמטכ"ל היוצא, השאיר אחריו דוח כתוב המסכם את תקופת כהונתו. קראתי את הדוח שלו והחלטתי לאMESS יוזמה זו - בבוא היום.

והנה הדיון וחשבון המסכם שלי מונח לפניהם.

"מסמך" זה איננו "ספר ההיסטוריה" של ארבע שנים אלה ואף אינו מתימר להיות אובייקטיבי. הדוח נכתב על ידי ומילא משך את ראייתי אני את התקופה.

ה-דוח מתבסס על יומניהם, סטנוגרמות וסיכום שנערכו סמוך למועד האירועים ומכל רק את הנושאים העיקריים, כפי שאני רואה אותם.

ב-דוח שבעה פרקים :-

1. תקופת ראשונה - ינואר 1968 - מרץ 1969.
2. תקופת שנייה - מרץ 1969 - אוגוסט 1970.
3. תקופת שלישית - אוגוסט 1970 - ינואר 1972.
4. נושאים מיוחדים.
5. החזמות.
6. כח-אדם.
7. לקוחות וuncios.

לתאזר מפורט של התהליכים, האירועים וההתקהווות בתקופה מובאים ארבעה נספחים :-

1. נספח א' - אויב ומעצמות (נכח ע"י אמ"ן/מחקר).
2. נספח ב' - בטחון שופף (נכח ונערך ע"י מה"ד/ההיסטוריה ולשכת ה-רמטכ"ל).
3. נספח ג' - המתחווה צה"ל (נכח ע"י ראשי אגפים, מפקדי החילות ו-אג"מ/חווא"ר - מרכז נתוניים).
4. נספח ד' - לוח-אירועים משולב (נכח ע"י אמ"ן/מחקר, מה"ד/ההיסטוריה, ומרכז נתוניים).

מבוא

ארבעה השנים, 1968 – 1971, נחלקו לשלוש תקופהוֹת ברזרירות :-

הראשונה – עד פרוץ מלחמת ה"התשה" באביב 1969; השנייה – 17 חודשי הלחימה בסואץ ובחזית המזרחייה; והשלישית מאז הפסקת האש ב-7 אוגוסט 1970.

בכל תקופה עמדו בפני צה"ל בעיות מיוחדות לזמן. אך אלה גם אלה היו בעיות ש-זה"ל לא ידע דוגמתן בעבר, הן מבחינת האופי והן מבחינת ההיקף.

תקופה הראשונה – הכרה בנסיבות הבטחוניות החדשיה, ובבושת חפישת

לחימה וכליים המתאימים לה

ינואר 1969 – מרץ 1969

בתקופה הראשונה, עד מרץ 1969, היה על צה"ל להגדיר לעצמו את המיציאות הבטחוניות שהתחווותה לאחר מלחמת "ששת-הימים".

ב-ינואר 1969, כבר היה ברור כי הנזחון הצבאי המזהיר, ההכרעה המוחלטת של צבא מצרים והפגיעת הקשה בצבאות סוריה וירדן, לא הביאו לסיום הלחימה. צבאות מובסים אלה, פתחו בחילין שיקום מזורז של צבאותיהם (מצרים וسورיה) – בסיווע הפעיל של ברית-המועצות; ירדן – בסיווע של אריה"ב) והחלו בחקרירות אש לאורך קווי הפסקת האש.

תושבי השטחים המוחזקים פתחו בצדדים ראשונים של מר. א' אדרתי, וארגוני הטדורר החלו בפועלם בישראל "הקאנון", בשטחים המוחזקים, מעבר לקו הפסקת האש, וב-חו"ל. מצב חדש זה חייב גבוש חפישה מבצעית שתתאים למיציאות החדשיה ויצירת כלים ארגוניים שיאפשרו למשח חפישה זאת.

גייבוש החפישה והקמת המערך הארגוני נעשה בלחש א'זמן. ברור היה כי ככל שנקדמים להערך כך – יוכל לעלינו להתגבר על בעיות צפויות בעtid.

גזרת מצריםמדיניות מצרים

את מדיניות מצרים אפיינו, בתקופה זו, התופעה הבאה :-

- א. דבקות בשליטה "הלאוים" של ארטומ וראיהם פתרון הסכום אחדנו בדרך השימוש בכח.
- ב. שיקום מהיר של הצבא המצרי ויצוב קו הגנה לאורך קו הפסקת האש.
- ג. אקונה כי שלב "העמידה האינה" ולאחריו שלב "ההרתעה הפעילה" הושלמו.

מזרים ראתה עצמה מוכנה, כתוצאה מכך פתחו המזרים בסדרת פעולות, ב-ספט' וב-אוקטובר 1968, שהחטאו בהפגזות מסיביות ובנסיגונות פשיטה. פעילות זו הופסקה רק לאחר שהברד למזרים - הוודות לפועלות יזומות שלנו - שמרחבים בעורף למזרים עוגם השופים.

מדיניות א"ל

את המדיניות שלנו אפיינו הדברים הבאים :-

- א. הניסיון "לשמור על השקט" ולא ליזום תקריות, תוך הימנעות מהסתמה בשימוש באמצעי לחימה.
- ב. הערכות לאורך תעלת סואץ, בכוחות מינימליים, במגמה למנוע מהמזרים היישק קדרען כלשהו.
- ג. הנחתת מכוח הד-פעמיות רציניות במגמה למתן את הפעילות המצרית.

הפעולות המצרית הביאה לשיאה בחודשים ספט' ואוק' 1968. ב-26 באוקטובר פתחו המזרים בתקנית ארטילרית, אשר נמשכה כ-9 שעות רצופות. בעטיה של תקרית זו היו לנו 15 חללים ו-34 פצועים. בתקנית זו הסתבר שהbijורדים שלנו איננו עומדים בפוג'י בגדי 160 מ"מ עם מרעום השהייה, והיה ברור שヒיה לנו קשה, אולי בלתי אפשרי, להוציא ולעמד במערכות הביצורים שהיתה קיימת אז.

הערכנו, אז, כי על ידי מכח-חד-פעמיות חזקה נצליח להוביך למזרים כי הם עדים רחוקים מלהיות מוגנים בראווי ועל ידי כך נאלצת להפסיק את האש.

המטרה שנבחרה למבצע זו, היו שני גשרים על הנילוס, באיזור נג'ע חמадי, והחנת טרנספורטורים בעמק הנילוס. הפעולה בוצעה בליל ה-1 בנובמבר 1968 והצלחה היתה מלאה. המזרים למדו את הלחמה והפסיקו למעשה עד אביב 1969, חופה-שקט אשר איפשרה לנו להעריך ולהתארגן בראווי לקראת מלחמת "ההתשה".

הערכותנו בסיני

תבישת הערכותנו בסיני עברה לבטים לא קלים. האפשרויות שעמדו בפנינו היו שתיים :-

הראשונה, להערך ב"מעוזים" השולטים על קו המים ועל ציר הרכינה לסיני. מרhabים שבין המעוזים יופלו כוחות משוריינים וכוחות ניידים. במרקח מסויים מקו המים ימוקמו כוחות שרויין המסוגלים להגע לכל "מעוז" ולכל נקודת תעלת בזמן קצר. ייחידות תורתנו ו-ג.מ. יפרשו בעומק מה, ויוכלו לסייע כוחות שבקו התעלה, ולהנחת אש לעבר מטרות שמעבר לחוללה.

והשניה, להערך בmozabsim בריחוק מה מקו המים, מחוץ לשוחה מרבית הארטילריה ולשלוט על קו המים ע"י פטROL כוחות משוריינים ורגלים. להבינה ש biome זו הייתה חמורה לא מטה ב-מטכ"ל, אשר נבעה

לאחר שורה דיווגים ארוכה סוכמה הביבה הדושאנה והוקם צוות תבונן מטכ"ל עליו הוטל להציג הערכות מפורשת. חיל הנדסה ערך שורת נסויים אשר האבינו על הבונקר המכוון "הברת פיזוץ" של פסי רכבת כעמיד בפנוי כל סיגי הפגזים שהיו צפויים אז.

במקביל לסכום התכנית הוקמה מפקחת אוגדה סדרה כמפקחת ממונה על סיני, ובוחנות שריון נוספים תגבורו את מרחב סיני.

בchodשי השקט, נוב 1969 – מרץ 1968, נעשה מאפיין הנדי בביר, אשר הביא להקמת המערך המושלם, שאפשר לנו לקיים שליטה מלאה על קו המים במהלך "החתשה".

המעצמות

מסקנחת של ברית-המוציאת מ"מלחמת שח-הימים" הייתה כי לא סיוע ועזרה רוסית נוספת לא תוכל מקרים לעומוד נגד ישראלי וממילא לא תוכל ביריה"מ להזנת ממצאים לבסיס רוסי ב-מזהה". א"י לבך, נרתם ברית-המוציאת, ביד אחריו "מלחמת שח-הימים" לשינוי נוסף הדבר התבונא בהספקה אמצעי לחימה, מדריכים, טבנאים ויעזים, מתקבל על הדעת כי מושי התקופנות המוצרים בסתיו 1968, נעשן על דעת הרוסים, ויחבן גם בעידודם.

מסקנחת של ארצות-הברית, מלחמת "שח-הימים", הינה הפוכה. א"ה"ב ראתה כי ישראל מסתדרת יפה עם אמצעי הלתימה שיש לה ולכ"ן אין צורך ואין "ספע לסייע לה בהספקה ציוד צבאי נוסף, ומכאן גבעה – SUSPENSION OF המראקי". מאוחר יותר נחתה א"ה"ב לביקשתנו וציוו צבאי החל לזרום בקילוח דק.

גזרת גדרן

המחבלים והשלטונו הירדי

במסגרת המאבק העברי הכלול יועד לירדן תפקיד השוב בשל קרבתה לשטחים המוחזקים ולמרכזה של ישראל. ואמנם ירדן הפנה לבסיס עיקרי ממוני פועלו המחבלים. זרועות השלטון הירדי, האוכלוסייה האזרחיות, ובוחנות עיראקיות וסעודיות שהנו בירדן סיינו להחדרנו להתקוממות של ארגוני הטרור הפלסטינים או בטורקיה, ושפנו אותם פועלה.

פעילות המוחבלים בעקבם התבטאה החילת בחזירות לתוך שטחנו, במגמת חבלה ומיון ומאותר יותר, כשנחותם הגבול, עברו המוחבלים להבזותם מן העבר המזרחי של ירדן. גורבותינו על הפגזות המוחבלים גזרו לעיתים קדימה לתקיפות עם כוחות האכזרית הסדרדים של ירדן ועיראק.

בקעת-הירדן שמשה למוחבלים ציר חירה עיקרי לעבר יהודה וסומדן. הערבה, סדום ואילת היו מטרות רכבות גזוחות.

המחבלים הקימו בסיסי אמנים ובסיסים מבצעיים בקרבת הגבול והגיהם ממש לעבר שטחנו הינה פשוטה ונוחה.

מדיניות צה"ל

הפישת הלחימה שלנו התבוסה, בתקופה זו, על שילוב של אמצעי החבורה נוועם פעילות יזומה בשטח האויב. מוגתנו היה להציג בכל האפשר פחוח, ולפוגע באויב ככל האפשר יותר, תוך шибוש מהלך החיים בירדן - כל עוד פעילות המהבלים נשכחה.

לאורך הזמן הוקמה מערכת אמצעים לבילוי חדיות: מוצבים בשטחים השולטים, גדר מוקשה, דרך טשטוש לגלווי עקבות, כביש אספלט לתנועה מהירה. אמצעים מיוחדים לראית לילה וללהימה בלילה פותחו והוכנסו לשימוש מבצעי.

אורוגנו מסגרות צבאיות מותאמות לגזרה, כמה מפקחת חטיבת צנחנים בבקעה-הירדן, מפקדות ה-חטמ"ר בעמקים ומחווז אילית חוגברו. היישובים האזרחיים נעדכו וההברכו כבגד חדיות והפוגזה.

בתקופה זו עמדה בפניינו בעיה מיוחדת: בעיתם המרדף אחר חוליות מחלים שהבליחו להדור לשטחנו. במרדיים הראשונים שלמננו מחריר יקר במקדים וחיללים. בהמשך גובש תורה וטכנית אשר ברוב המקדים הביאו להצלח חוליות המהבלים ללא היפגעות אנשינו.

במיוחד הפעילות היוזמה שלנו היה מдинייתה לפוגע במחלים בכל הזדמנויות סבירה, ולפוגע בכוחות הצבאות הסדיירים, או ביעדים "מלכתיים", בתגובה על החurbות, או על יזמותיהם הם. מדיניותה גרסה כי כל פעולה שבאה נושא באחריות לפועלות העתינה המתבצעת משטה.

ב-21 במרץ 1968, פשטו על בסיס המהבלים שכפר כראמה ועל בסיס נסף בכפר צאפי. בקרב שנמשך יומם שלם הו שמדו בסיסים אלה. 150 מחלים נהרגו, 132 מחלים נעצרו על ידי כוחותינו. הצבא הירדני שהתעורר בקרב נפגע קשה. קרב קשה זה, בו נפלו 29 מלוחמינו, הוויה נקודת מפנה בדרכם פועלתם של המהבלים. הם נאלצו לנוטש את הבסיסים הגודלים הסמוכים ליירדן, להתרחק מקו הפסקה האש ולהתargon במסיסים קטנים נטפים. המפקדות הוכנסו לעמאן ולערים אחרות. הפעילות מתוך האוכלוסייה הירדנית גרמה לחיכוכים, אשר התגברו הודות לפעולות שלנו, בהן לא הבחנו בין "ביה-מחבלים" ו"סתם" בית תוך אותו הכפר.

ב-4 ביוני 1968, הפגזו את העיירה ארביד לראשונה בתגובה על הפגיעה בית-שאן. ההקלפה על כך הייתה קשה, אך אין ספק שהדבר היה אחד מגורמי הלהץ על השלטון הירדני שהביא, בסופה של דבר, לעימות בין המהבלים לשיטון הירדני.

מג-154
ביבון
2/1/72

גזרת סוריה

הצבע הסורי שקט תקופת ארכובה יחסית, עד אשר השלים הערכותו לאורך קו הפסקה האש במוצבים מבודדים, במרחב ארטילרי צפוף למד', ובעתודות שריוון בעורף המוצבים. הסורים הקימו יחידות מחלבים משליהם (ארכון ה"צאקה") אשר התארגו במנועם מיוחדם בתוך סוריה.

עם השלמת הערכות הצבע הסורי וסיום הכנות המחלבים אפשרו הסורים פעלולם-מתקורתה של יחידות המחלבים ועתדים גם של יחידות סדרות.

התקויות הראשונות החלו ב-פבר' 1968 ונמשכו בהפסקות, לעתים ממושכות, לאורך כל התקופה.

גם בヅירה זו נקבעו במדיניות הבוגרת הטלה האחראית לפעלות עזיבנו על המדיננה ממנה היא מתנהלת. פעולותינו לבשו צורה של חגובה על פבווע או שורת פגועים. היעדים להגובהינו היו למדרות מחלבים ומתקנים צבאיים או "מלכתיים".

ב-פבר' 1969, תקפו במכושים את מכנות המחלבים באלה-חמי ובמיסלון. המכנות היו ריקים, יחסית, אך למחלבים נגרמו אבדות מסוימות. בעקבות הפעולה התפתח קרבת אויר ובו הופלו 2 מטוסי מיג - 17. לאחר פעולה זו, ולאחר תקירת נספה, באותו החודש, בה הופל מיג - 21, שקטה גזרת סוריה עד מאי 1969.

לפעולותינו היזמות היתה, בדרך כלל, השפעה חיובית. במרבית המקרים נפסקה פעילות הסורים, או הצטמצמה, בחוץ מהמקרא. ניחן היה להרגיש כי הסורים נזהרים מהגדיש את הסאה, וכי לקרבתנו היחסית לדמשק - השפעה מותנת.

זה"ל החל להערך ברמת-הגולן, הערכות של קבוע. הוקמה מפקחת חטיבת מרחה, הוקזו כוחות שריוון, הייר וארטילריה, הוחל בעבודות ביצורים והישובים הראשונים התיישבו ברמה. עד אביב 1969 על אדמות רמת-הגולן 10 יישובים אזרחיים.

גזרת לבנון

במשך כל התקופה הזאת היתה גזרת לבנון, שקטה בדרך כלל. המחלבים, אשר סרם התבasso בראשו לבנון, ביצעו מספר פעולות בודדות. ב-14 ביוני 1968 הוגזזה מנרה במרגמה וב-26 אוק' 1968, נפלו 2 חיללים בהתקפות ליד משק דן.

היקף פעולות המחלבים לא חייב הקמת מפקחת מינוחת ורבות כוחות נוספים לגבול זו.

בסוף דצמ' 1968, בזעעה פשיטה על מטוסי חבורה המועפה הערבית בנמל התעופה הבין-לאומי בביירות. המגעים לפעולה זו לבנון לא היה קשר באירועים בגבול לבנון, אלה בחתקנאות מסוים אל-על בנמל התעופה באותו ב-26 דצמ' 1968. ההתקנאות הוכנעה לבנון, אשר שימשה גם בסיס יציאה למחלבים. הפשיטה בזעעה בהצלחה ומטרתה הושגה.

פעולה זו העמידה את כל הגורמים על החומרה בה רואה ישראלי פגיעה במסוטים אזרחיים.

השתחים המוחזקים

בשתחים המוחזקים ההארגן הממשל הצבאי אשר, נהוג ייְד קשה בטרכו ניסטיים ומסייניהם חוץ דאגה לשלום וונגשוגם הכלכלי של האזרחים אשר לא שתפו עבם בתהארבנות טרוריסטית. תושבי השתחים נאלכו לנוטש את רענון ה"MRI האדרתי" ופעילות המחלבים לא קבלה חנופה של ממש.

במרחוב שלמה קמה מפקדה מיוחדת, אשר הופקדה על נושא הבטחון, הממשל הצבאי ופיהו אזרחי של הממלכת.

חיל-האויר הקים את בסיסו בשדה אופיר וחיל-הים - במגן שבמרחוב.

סיום התקופה הראשונה

בפרק זמן זה, עד אביב 1969, לא הוניה צה"ל, העוסק בגיבוש תבישת-حلימה ובהכנה מסגרות וכליים, את יתר שטחי פעלותו. אמצעי הליחימה המשיכו לזרום ולהיקלט (בבנייה מסומי ה"סקיניהוק" הראשוניים); בסיסי צה"ל הועתקו לשתחים המוחזקים; אמונצי המערך הסדר ומערך חמילואים נמשכו כסדרם וכן יתר שטחי הפעולות הרבייה. וביום העצמאות העשרים נערך מצעד צה"ל בירושלים השלמה.

המאפיין את סיום התקופה הראשונה הוא הערבות מחשבתיות ומעשית לקרה התקופה השנייה, בה התנהלה לתימה רצופה במשך שבע עשר חודשים.

התקופה השנייה - הלחימה על הפסקתו האש

מרס 1969 - 7 אוג' 1970

התקופה השנייה מתחילה באביב 1969 כאשר נאסר ביטול רשותם את הפסיקת האש והבריו על שלב השלישי והאחרון : "שלב השחרור" או "שלב חסול התקופנות".
חידוש הלחימה בחזית המזרחי עודד את ארבעוני המחלבים להגברת פעילותם,
ובהשראתה של מצרים נרתם גם ה"פיקוד המזרחי" לאמץ הערבי הכלול.

הזית מצרים

הפיישת המלחמה של המצרים

נאסר ויזעconi הרוסים האמינו כי מדינה קפנה כישראל, מוגבלת במשמעות כוח-אדם ואמצעי לחימה, וריגישה לקרבנותו אדם, לא חובל לעומוד בעומס מלחמה ממושכת. הוא האמין כי צבאו מוכן לסוג זה של מלחמה, המחייב בעיקר החתת אש מתוך מערכ הגנה מבוצר. נאסר העריך כי עדרפה של מצרים מאורגן ומוכן הוודות לגדודים שננטקו לאחר פשיטהינו לעמק הנילוס, בנוב' 1968.

המצרים ויועציהם הרוסים האמינו כי משאביה הגודלים של מצרים, בכוח-אדם וציוד, וכן חוסר דרישות לאבידות יעדנו לה במלחמה, והחשפה הצעירה של להימח בזאת השבור את ישראל.

הפעילות המצרית הבלתי מדויקות של ארטילריה, ב"טפטוף" אש מרגמות, בתקיפות מטוסים על מיעוזים וمتקנים קרוביים להעללה בפשיטה על מיעוזים, במאדים ובתקיפות הליקופטרים ומפציצים בלילה.

את פעילותם מעבר לתחלה הטילו המצרים על יהדות קומנדו מודכבות ממתנדבים. הצלחותיהם בפשיטה על מיעוזים היו אפקטיב, אך בהצטמת מרבים הצליחו המצריים, בקרים רבים, לפגוע בנו ולחסב לנו אבידות, לעיתים בבדות.

הפגזות ארטילריות מרוכזות לא גרמו לנו אבידות כבדות, בזכות הביצורים אשר עמדו בפני כל סוג הפגזות. לעומת זאת גרם "טפטוף" אש המרגמות למספר מצטבר של נפגעים ממעוזים ומחוצה להם.

התקיפות האויריות המצריות לא היו יעילות וברוב המקרים הצלחנו להפאל חלק מהמטוסים התקופים.

אנשי צפרא מצריים תקפו והטביעו כל שיטת במעגן באילח. בסיס היציאה היה עקבה.

מדיניות צה"ל

מטרתנו היתה :-

- א. למג'וע ממזרדים היישג קרקע כלאשהו .
 ב. לייצור לחץ אשר יאלץ את מזרדים להסכים להפסקת אש .

המרכיב הראשון של מטרתנו, מניעת היישג קרקע, הושג הוודאות לשיטות הערכות לאורח התעללה ובסיני, אשר גובשה והוכנה בחורף 1969 / 1968 .

المזרדים רכזו רב מאמציהם נגד המעוודים של קו התעללה. הם הפגיזו אותם במשך שעה וימים, ניסו. לפשוט עליהם, להפצעים מן האויר, לבתרם, ובכל זאת לשוווא. זה לא נפש אף לא עמדה אחת, והפסקת האש מזאה אותו בכל המקומות בהם נמצא באביב 1969 .

המרכיב השני של מטרתנו, לחץ שיאלץ להסכים להפסקת אש, מומש על ידי סיידת פועלות יזומות, בישה, באיד ובים ובעורקה עקיפה גם על ידי עצם עמידתו ללא וותר .

בחודשים יוני - יולי 1969, הסביר כי ללא הכגדת חיל-האויר למערכה לא נוכל להחזיק בקי שעור אבדות נמוך וממילא לא נאלץ לייצור לחץ דציני על מזרדים .

ב-20 ביולי 1969, הוכנס חיל-האויר למערכה במגע "בו קס"ר" שמטדו היה להכבות קשות בקע החפוגי של התעללה, אחרי סוללות ה- ס.א.-2 , הסמכות לתעללה הושמדו. בעקבות פגעה איזידית זו הרגשה הקלה בקי וסייע האבידות ירד. חיל-האויר הפרק, מאיו יום, לבודם קבוע בלחימה במעלה .

בעילות היוזמה לקחי חלק כל מרכיבי צה"ל. השינוי - במגע "רביב" - (פשיטה משוריינת בפרק סואן) חיל-הרים בתבעת סט"רים ערבי מבצע "רביב", חיל-הרגלים בשיטות רגליות מעבר לתעללה, הצנחים בפועלות רבות בעומק האויב, דוגמת ההשתלטות על האי "שדואן", מארבים לשירות בפרק סואן יעד .

ב-דצמ' 1969, אחדי לחימה רצווה של כ-10 חילדרם נראתה היה כי החלק הראשון של מטרתנו מובטה לנו, ככלומר שאין למזרדים סיכוי להאחו בגדר המזודה, ואילו החלק الآخر של מטרתנו, דהיינו השגת הפסקת האש, לא נראה היה כי הוא ניתן להשגה, בשיטת הפעולה שנתקנו עד אז, ביחסנו לאחר דרכיהם להגברת הלוחם הבוגר אל הקיפות העזים . הערכנו, אmons , כי לדבר השפעה על המעודבות הסובייטית, אך קשה היה להעריך איז מה הצדדים בהם ינקטו הסובייטים .

ובכן ניצבנו בפני הגרירה, להמשיך בדרך בה הלבנו - מבל' לראות סכוי ברור שהדבר יביא להפסקת אש, או להגביר את הלוחץ ע"י תקיפתו בעומק מזרדים, תוך הסתכבותם במעודבות סובייטית נוספת, בתקופה שלוחץ נוסף זה תהיה השפעה מתחנה .

מג-154

היום, נראה לי, כי באotta התקופה לא נחגנו עד הסוף את משמעות ההשפעה של חקיפת העומק על המעורבות הסובייטית. אך בדיעד נראה לי, שזדקנו - אף כי אינטואטיבית - בהחלשתנו לתקוף בעומק, שחרי בעקבות זאת הוחרפה הלחימה עד אשר הגיעו לנקודת "רתיחה" מסויימת שעבירה את התהיליך צחבייה, בסופו של דבר להפסקת האש.

התקיפת האויריה בעומק מבדים, החלו ב-7 ביינו' 1970 והסתיימו ב-13 באפר' 1970, כאשר הסתבר כי הרוסים נטלו על עצם את הגנה עומק מזרים, במיללים ובמטוסים המופעלים על ידם.

סביר להניח שסלולות ה-S.A.-3 הראשונות שהגיעו לזרים נועדו מראש להחליף סוללות ה-S.A.-2 הקיימות לתעלה שחוטלו על ידי מטוסינו,อลם סוללות S.A.-3 אלה הוננו לאיזוריים עורפאים הוודאות לתקיפות מטוסינו בעומק מזרים.

התקיפה בעומק ייצרו לחץ עצום על מזרים ואילולא נחלכה בריה. המועצות בשלב זה - סביר להניח כי המשטר בזרים היה מתauté כליל.

העורבות הסובייטית

בבקורו במוסקבה ב-ינו' 1970 (ביום הפשיטה על שדואן) דרש נאצ'ר את עזרתה של ברית-המועצות, לא רק בגזוד ופומחים אלא גם ביחידותلوحמות. ואמנם בריה"מ קיבלה על עצמה את הגנת שמי מזרים באיזוריים העורפאים, סביב אלכסנדריה, קהיר ואסואן. כן הסכימה בריה"מ לסיע למזרים בייזוב מערכ טילים נגד מטוסים בין קהיר ותעלת-סואן.

כשהשלימו הרוסים את הקמת מערכת הסוללות סביב האיזוריים העורפאים החלו לקדם את "מרבד הטילים" לעבר התעלה.

3. הפקוד על מערכ הטילים בדרום היה בידי הרוסים, כסלולות ה-S.A.-2 או יישו ע"י. אחותה רוסים וסלולות ה-S.A.-2 ע"י צוותות מזרים.

מעורבותם של הרוסים, הגיעו בשלב זה לשיא חדש. דosisה הייתה עקבית בגייסת לאורן כל התקופה מאז מלחמה "ששת-הימים". היא עודדה את המזרים ללחכה בדרך השימוש בכח, עזזה להם בכך, וכשהסתבר שזרים לא תוכל לעמוד ללא עזרה רוסית פעילה - נרחה בריה"מ גם במישור זה. החמור בגישה של בריה"מ היה כשהשתבר לה כי על ידי מעורבות מוגבל לא חשיג דבר ומעורבות מוגבלת יקרה ומסוכנה מדי, הן בכלל סכנת האימוח עם אריה"ב וכן בשל נכזותה של ישראל להילחם. ובכך הגיעו בריה"מ להכרה כי מוטב להפסיק את האש ולהפנות המאמצים למשור המדייני.

"הבעיה הרוסית"

ביצירת הלחץ על מצרים עד מידה בפנינו למשה, בעיה דצינית אחת - הרוסים.

היה יסוד להערכתה כי בריה"מ אמן אינה מעוניינת בהתגשות בלוויה עם ישראל, אך יחד עם זאת הפעלתה והשניה במצרים היו ככל שהייתה מקום להשערת כי בהיה"מ לא אפשר למסות אותה ממצרים. וכן עמדה בפנינו השאלה כיצד להגביר הלחץ על מצרים ולהימנע מגרירה מיותרת של בריה"מ למעורבות נוספת. ובסוגיה זו גרסנו שלושה סוגים של פעילות יזומה.

הראשון, פעילות יזומה שאין לה השלה על המעורבות הסובייטית. לסוג זה שיבוחה פעילות הפשיטה מעבר לתעללה, חקירות אש בתעללה וכדומה. בסוג זה של פעילות, יזומה הפעילה במצרים איננה מחייבת את ברית-המורענות בזקירות צדים ממשמעותיים נוספים. פעולה מסווג זה נערך משך כל קופה הלחימה בתעללה וערבן המצבה היה רב.

הסוג השני, פעילות יזומית שיש לה השלה על המעורבות הסובייטית, אך הן היוניות להשגת מטרתנו ועל כן הן בלתי מנויות. לאלה ניתן לשiry את הפעילות האוירית שלנו שהלה במצע "בוקסר", או הקרב האוירי עם המטוסים הרוסיים (שכנ) לא היה ספק שאם נמנע מפגשים עם מטוסים רוסיים יהיה בהופעת מטוסים רוסיים בזרה מסויימת, די כדי למנוע את פעולה אותה בזרה) ואת הקיפות סוללות ה-ס.א.-3 ליד התעללה. פעילות יזומה מסווג זה ננקטה בכל אזהם מקרים בהם היה מקום להערכתה כי הימנעות מפעולה תביא נזק גדול יותר.

הסוג השלישי, פעילות יזומות שיש בהן כדי לבודד את בריה"מ ממעורבות נוספת ואינן היונית להשגת המטרה. אנו נמנעו מנקיית סוג זה של פעילות יזומה. הזירות וההתפקיד בטיפולנו בכלל פורט-סעיד הינה ביטוי להמנעותנו מפעולות מסווג זה.

התקיפות בעומק מצרים אינן שיבוחה לשוג זה של פעילות יזומה שורי הימנעות מהן לא הינה מביאה להחרפת המצב ויח奸 כי מצרים ו-בריה"מ יהיו יכולות המשיך ב"התהה" תקופה ארוכה נוספת.

עדות אריה"ב

בمعدת הארץ-הברית חלה חמורה, כאשר הסתבר לה מה מידת המעורבות הסובייטית. מתוך שיקוליה היא, לא רצתה אריה"ב כי ישראל תכשל זוכח המעורבות הסובייטית, ולכן סייעה לנו באמצעות ובירודע, דבר שאפשר לנו לקים לחץ על המצרים ועל הסובייטים במצרים.

יחד עם זאת, לא רצתה אריה"ב שנדרהיב את הלחימה מעבר לתחום התעללה, מחשש שהדבר יביא לתגובה סובייטית שתהייב את אריה"ב עצמה. בישה זו של אריה"ב מזאת ביכורו בחטבאותו הפורמבית והן בהגבלה כמוניות אמצעי לחימה כסובייטים סופקו לנו.

פתרונות מודומים

במהלך הלחימה הביבדו עליינו למשה שני דברים: - הטענים ו"אי ראיית הסוף". וכבריל במצבים קשיים מתודדים הרהורים וערודים, בחלקו ננים: וענינים ובחלקם מונעים משקלים אישיים ובלתי עניינים.

מן-154

נושא אחד סביבו התחנה ויבור היה. הערכותנו במעוזים על שפת התעללה. בהיות המוזים "עמוד התווך" של הערכותנו רכזו המזרדים את השומת לבם ומאמציהם אליהם ולבן היו מרבית נפגעים במעוזים ובפעילות הכרוכה בהם.

הדבר גרם להעלאה מחדש של התפיסה האומרת "הערכות עורפית" ו"שליטה" על קו המים בכוחות ניידים. קונספירציה זו נסלה שוב הוואיל והיהתי משוכנע כי בכוחות ניידים אי-אפשר יהיה למונע מ踔ז מצרי בצד זה של התעללה. יתר על כן, ברור היה שם נפטר את המזרדים מ"בעית המוזים" הם היו הופשיים לרצץ את כל מאמציהם נגד כוחות הפטרול והדבר יעלה לנו במהיר גדול עוד יותר.

היו מעוזים מבודדים שעמדו תחת הפגזות קשות במילוי, ופה ושם התפזרה השאלה מדוע חיו ניידים בהם. היו הצאות לפנותם את מוצב "המזה" ואת המוצבים בקטע מרכזרא - צפון. הצעות אלו נדחו, כי היה ברור לי שפנוי מועד יראה בעניין המזרדים כהישג עצום ויעודו אותו למשיך בלחצים.

בעיה אחרת הייתה כרוכה בתקיפה מערך הטילים. לאחר שהסתבר כי לתקיפת הטילים מהיר מסויים, החלו הרהורים באשר לחדירתם שבדרך. הסענה הייתה שאם אין נצול הצלחה ע"י פעולה ישתיח אין טעם בשחיקת היל-האויר על מערך הטילים, ואז אהה מן השחיקים: – או לעבר אט התעללה בכוחות יששה או לחרהק מן התעללה (בamar מוסגר אני יצאן שטעה זו לא הושמעה ע"י מפקד היל-האויר עצמו) גם טעון זה לא התקבל על דעתו.

אשר לחרהקיות מתעללה, התיחסתי כבר קודם. אשר למעבר התעללה בכוחות יששה ניכרים, נראה היה לי שהנתונים המדינניים אינם מתאים לכך ומהבינהה הצבאית לא הייתה לכך הזכקה נוכח המהיר הרוב הכרוך בפועל מעין זו. (ב-17 הדש הלחימה בתעללה נפלו 260 לוחמים, מספר אבסולוטי לא מבוטל, אך יחסית לאבידות שהיו יכולות להיות אילו נקבעו בשיטה אחרת – הרי שהוא מספר קטן).

יתר על כן, גם יתר הנתונים הצבאיים לא היו אידיאליים. אמצעי הגישור שלנו באורה הקופה, היו מוגבלים ופרימיטיביים, מטוסי הפנטום היו מזוינים בידינו בכמות קטנה והרושים היו ב"מצב-רווח" למעורבות נספחה. הערכת היתה כי אם נתميد בדרבונו נמנע מן המזרדים היישגים קרקעם ונצליה לחביהם להפסקה-האש.

וامנם, חרב המעורבות הרוסית, הצלחה צה"ל ליזור לחץ, בלתי נסבל, על מגדים ובראורה כי אין לה סיכוי לזכות בהישג ממשי בגדר המזרחה של התעללה הגיעה לכל מסקנה, בעצת הרוסים, כי מוטב לה להפסיק את האש.

הפיקוד המזרחי

בחזיות המזרחה, היה מטרתנו לשמר על ההישג הקרקעי וללהוו על האויב לקיים את הפסקת האש. שם ניתן היה להשיג הפגמות ארוכות בפעולותם על-ידי פועלות הריפות הד-פערניות.

ביסוד כל אלה עמדה מדיניותנו אשר ראתה את המדינה ממנה מתנהלת פעילות עוינית נגדנו באחרait.

החזית הירדנית

לארכבה של כל התקופה התנהלה בחזית זו פעילות משלבת של מחללים וכוננות צבא ירדן ועיראק. הפגיעה בישובי העמקים נמשכה, וכן נמשכו נסירות הדירה ותקיפות מוצביהם בבקעת-הירדן. בזרה הדרומית רוכזו מאמצי המחללים בשיתוף עם הצבאות הסדרירים - נגד סדום ואילת.

מדיניותנו נשאה כפי הייתה. במישור התגובה שוכלו אמצעים ושיטות, ובמשור הפעילות הוגבר הקצב וההיקף. "ימי הקרב" בגדות העמקים הביאו חmid' להשיטה ממשית. פועלותינו הרצופות שהביאו ל"השתת הבקעה" נחנו לנו חופש פעולה באיזור ובطוח אורך תרמו להתגשות בין השלטון הירدني והמחללים.

אמת הדברים אשר פורצת ב-23 ביוני 1969, הוותה גורם מרכז בתהילין "השתת הבקעה", והפגזות התגוזה על אירביד הובילו על השלטון הירدني במיזח.

פעולותינו באיזור א-עמאן הביאו להרבעת האיזור, גם כאן רק אחדי שתחברו לירדנים כי הושי האיזור לא יוכלו להתקיים שם כל עוד מוסדרת סדום.

*1/1/72 מ.א.ה
הו.ט.ה.ג*
התגבורות לאיילת פסקו אחרי ההפצעה שלנו על עקה ב-8 אפר' 1969.

החזית הסורית

סביר הבעייה הסורית התנהלו אצלנו דינמים די גזקיים. היו שטענו כי הסורים הגיעו לנקודת "השלחה" ואנו לא נאלח להמשיך ולהזוויגם מבחבל של "טרדמתה". טיעון זה לא התקבל על דעתו ובפועל הצליחנו למונע התלקחות כולה בחזית זו.

גם כאן נקטנו בשיטה "המכות המרכזות".

בחזית סוריה אפשר היה לדאות בבירור את החמורה היישירה של מרבית הפעולות הירדניות שלנו. הדוגמא הבולט היא הפיטה המשורירינת שלנו ביזג'י 1970. בעזה זו נפלו 10 לוחמים, אך ההישג הישיר של פעולה זו היה השק המוחלט שסדר בגדה הסורית למשך שנה תקופה.

אפיקודה פיקטיבית היא פרשת הרים העל-קוליים. בראשית ינואר 1970, זמנו מספר ימים על-קוליים מעל קair וدمשך. כפבוד כשלונה שבועה הגיבו הסורים באותו מישור וביצעו "בום על-קROL", של מטוס בזדד מעל חיפה. בו בלילה הבנו על ידי שורת "בומים" מעל دمشق, חזם, חלב, חמת ולטקיה ובזאת מה "פרש**הרים**".

בשנתהבר לסורים כי פעילותם עילתה להם בזוקר הילו לארגן כוח מחללים אשר נועד לפעול מאדמת לבנון.

בזירת לבנון

לבנון היה חלה מדי כדי להתנגד למוגמה סורית זו ובמרוצת הזמן, כמו בסיסי מהכלים בתוך שתה של לבנון. הבסיס העיקרי היה מרחב המשטרע מנהר האחצבי וمزדחה. מרחב זה ננטש כמעט כליל ע"י הצבא הלבנוני. אך גם "הפתת-לאנד" ממנה הופזה קרית-שמענה ונגעה פעילות אינטנסיבית לעבר מזרמת החרמון שבסביבה. בזירה המערבית של לבנון כמו בסיסי מהכלים קטנים יותר אשר פעלן נבד הישובים הסמוכים לגבול. הפעולה המורכבת ביותר בזירה זו הייתה הפגיעה באוטובוסות שהסיעו את ילדי אביבים ב-22 Mai 1970. בהתקפה זו נהרגו 8 ילדים.

ב-ינו, 70, כשהיקף פעילות המהכלים הגיע לממדים רציניים, החלטו להקים בזירה מפקדה מיוחדת ולהקצתה לה כוחות נוספים. גם כאן נקבע בשוד אמצעי התגבורנות ובפעילות יזומה. הוקמה מערכת חסימה שכלה גדר, דרך טטוש לבלי עקרוּת בנייה וככיש לפטרול. היישובים גדרו והשמירה בהם תוגברה. נקבעו דרכי גישה לאיזורי שולטים, חלקם בתוך שטח לבנון.

הפעילות היוזמת שלנו התרכזה בפגיעה במהכלים עצם ובמשיעים להם. נמנעו מפגיעה בצדא הלבנוני משום שערכנו כי, בגין רידנים ולטורים, הוא איינו מסוגל לעשות יותר מהמעט שהוא כדי למנוע מן המהכלים אפשרות פעולה.

הפגזה כפרים סמוכים לגבול הינה הפגיעה היחידה בשלטון הלבנוני. בריתם התושבים מכפרים מוגזם הוויה לחץ קשה על השילטון והMRI זהו לבסוף את פעילות המהכלים.

בפעילות היוזמת שלנו נפגעו בסיסי מהכלים בזירה המערבית והרכזית ובתי סייעוניים בכפרים סמוכים בגבול. אך עיקר פעילותה הייתה באיזור "הפתת-לאנד". בסיסי המהכלים הופגזו פן האויר פעמיים רבות ובמאי 1970 ערכנו פשיטה משוריינת על בסיסי המהכלים שבאזור ובזאת חסלנו את נוכחותם שם, לתקופה ארוכה.

את מזג "הר-דב" הפשנו ב-אוגוסט 1970. בתהילין הקמו, ותוך כדי העבירות שהיו כרכחות בכך, נפלו שבעה לוחמים. אך בזכות מזג זה פסקו הדירות המהכלים למודדות החרמון.

שתי פעולות אלה, הפשיטה המשוריינת והשליכותנו על "הר דב", פחרו את בעיות ההפגזות על קרית-שמענה וחיבו את המהכלים להתרחק מן הגבול.

השחטים המוחזקים

בשחטים התבוסס המSAMPLE הצבאי וחלך, והיקף הפעולות הטהוריניטית ביהודה ושומרון ה证实ם והלך. בראעת-עה נחקים שיעור קביע וונזמן יחסית של פעילות המהכלים.

סיכון התקופה השנייה

בחודשים יוני ויוני 1970, הסביר למכדים ולروسים כי ב"מלחמת ההשתה" שלהם לא ישיבו דבר.

זהיל לא זו מההעללה ולא נרתע מהמעורבות הרוסית. שנזדמנה להם "הצעה השלום האמריקיקנית" והפסכת אש בצדיה, קיבלו זיכך העתיקו את מאכזריהם מזירת הקרב אל הזירה המדינית.

מג-154

דרך הטיפול של זה"ל בחזיות המזרחתית לא איפשרה לירדן ולסוריה למת סעד רציני ל"מלחמות ההשתה" המצרית. כאשר מארים "שבועה" מן המלחמה בשתקה בפועל גם ההחלטה המזרחתית.

במקביל ללחימה שהחנלה במלוא התנוופה הוסיף זה"ל להטעם. אמצעי להימה הדישים ותחובכים נקלטו ושולבו במערך המבצעי הידועות לכושר הטכני והמבצעי של כל החילות. בתקופה זו נקלטו מטוסי הפנטום הראשונים והסקייהוק, ספינות טילים, מאות רבבות של טנקים ותותחים הדישים, מערך אלקטرونוני מתקדם (שאר הפליטים החילוניים,

עם כניסה הפסקה-האש לחזקה בחודש ה-8 באוג' 1970, נמצא זה"ל ערוץ לאזדק כל קווי הפסקה-האש. באחוריו שבעה-עשרה חודש של ללחימה קשה ורציפה ופניז לעתיד.

התקופה השלישיית - התוכניות לקרהת הבאות

8 אוג' 1970 - 1 ינ' 1972

כללי

מאז כניסה ההחלטה-האש להזנה, בחזרות ה-8 באוג' ועד עזם היום הזה, עמדו ועומדות בפניי צה"ל בעיות בשלושה החומים :-

- א. מבצעים ובצחון שוטף .
- ב. התעכבות והחרבנה .
- ג. התוכניות לקרהת אפשרות חידוש האש .

מבצעים ובצחון שוטףגזרת מאזורים

כבר בימים הראשונים של הפסקה האש הסתבר כי המקרים והדостиים אינם מקיימים את "סדר ההקפה" ומוקדם סוללות טילים מכל הסוגים לעבר התקעה .

הדבר העמיד בפניינו בעיה, והברירה הייתה "לבלווע" הפרה זו או לאhabit ע"י הקפה אוידית על סוללות אלה .

השיקולים נגד הקיפת הסוללות היו ל�性ה שבאים :- חוסר רצון להזע את הלחימה בטראם שלמן, לפחות חליקת, את התבצרות המזוזים. והרzon לא להיות אלה המפירים ביזמתם הם את הפסקה האש, דבר שעלול היה להתפרש כ"תרון" התקמקמת מהמהלך הבלתי. אודה"ב לא הסכימה, בשלב הראשון, לעצם הטווען שלנו כי מקרים הפרה את סדר ההקפה .

♦

השיקול העיקרי לפותת קיפת הסוללות היה החשש שם לא נגיף יוקם מערך טילים שלם צמוד לגדר המערבית של התקעה אשר יכוביד علينا עם חידוש האש .

בxicomo של דבר הוחלט ל"בלווע" את הפרת סדר ההקפה ולנצלת לחבליה מדינית ובמנוף לקבלם אמצעי לחימה . בשני חחומים אלה היו לנו הצלחות מסוימות. ב"זכות" הפרת ההקפה קיבנו אמצעי לחימה חשובים ובכמות לא מבוטלת .

במשך למעלה משישה-עשר הודשים של הפסקת אש הייתה, פרט להפרת סדר ההקפה, רק הפרה ממשית אחת - חקירת הפלת סטרטוקרוזר .

חקירת סטרטוקרוזר

ב-11 בספט, הפילו כוחותינו מטוס סוחוי מצרי שטס בגובה נמוך מעל מעוזינו בגדה הצפונית. הפקוד המצרי היריך כי מטוס הופל בעודו בגדה המערבית וכחוגבה הציגו ב-17 בספט, מארב של סוללה ס.א.-2 אשר הפילה לנו סטרטוקרוזר שהיה במרחך של כ-22 ק"מ מהתעלה תוך כדי ביצוע בהחת צילום. בתקרית זו נפלו שבעה אנשי צוות .

מן-154

ביום החקירת לא ידענו עדין אם מנגנון המזרדים ליווזמתם זו. לא היה ברור אם זה מעשה התגברות, במוגמה למשוך אותנו לירוח את "היריחו הראשונה" אשר חביבל להידוש הלחימה, או שזו הייתה פעולה הד-פעמית. לפניו עמדו שלוש אפשרויות הגובה :-

א. להבליב - הדבר לא התקבל על דעתנו שהרי אילו נחבנו כך היו המזרדים מפרשים זאת כטימן חולשה, כחיד בפניהם מערך הטילים וחשש מהידוש האש. הבלגה צו הינה, ללא ספק, מעודדת אותם לתקופנו נוספת .

ב. להכות במלוא העצמה במערך הטילים. גם אפשרות זו נדחתה. סביר היה להניח שצעד מעין זה היה מביא בעקבותינו את חידוש הלחימה גם אם המזרדים לא הטענו לנו .

ג. האפשרות השלישית הייתה להוביל בזורה מוגבלת שתשאיר למזרדים גם פתח לאי חידוש האש, אך יחד עם זאת תובייח להם שאיננו מוכנים לעبور בשתייה על מעשים מעין אלה .

אפשרות שלישית זו התקבלה. השיטה שנבחרה היהת התקפה בטילי שדייק על מספר סוללות . יתרונות דרך פעולה זו היו בכמה תחומים :-

- גובה "צמודה" לנושא - במישור הטילים.
- גובה צמודה מבחינה הזמן. הפעולה בוצעה למחצה בוקר .
- פעולה קצרה שיכולה להסתיים לפני שהקו כולם מתעדר .
- פעולה שלא חייבה מעבר הקו ולא פוגעה בmozabsim הקדמיים ולכך אפשרה לכוחות של שפת התעללה להימנע מASH .

המגבלה היהידה בפעולה זו היהת חוסר הודהות במידת הנזק שטיילי השדייק יגרמו לסלולות. בדיעבד הסתר בזק אותו ברמו 12 טילי ה"שדייק" היה אפשרי . (זאת בעקבות סבירה ה-מ"כמים ע"י מפעיליהם בעת מעוף הטילים). למרות זאת השhiba הפעולה את המטרות הבאות :-

- הפעולה הובייתה למזרדים שאיננו עוברים בשתייה על המעשה ובן שאיננו נבהלים מן האפשרות שבعقبות הגובה חונכו מחדש האש .
- במישור המכווני המחייב פעולה זו שמניעת היגובה הסוללה בטילי שדייק גורמת לניטרולה (כפי-המ"מ נסגר) .

צריך אבנם להניח שתיאורטית ידעו זאת המזרדים גם קודם לבן, אך המבחן הדבר לא תrama לבתוונם במערך הטילים .

היום אפשר כמובן לומר בביטחון שדרך בה בחרנו היהת נכונה וכי מטרת הפעולה הושגה. מאז פועלתנו מתקיימות סיום האzielות שלנו בתחום הטילים ללא הפרעה. גם נפגעו בפעולה מספר סוללות - היהת פעולה זו מושלמת .

מן-154הגד הפורמלי של הפקחת האש

הפקחת האש עברה כמה ובמה גלגולים פורמליים. תחילת היה הסדר מוסכם ל-90 ימים אחר-כך חלה הארכה ל-90 יום נוספים. ב-פבר' הכריזה מזכרים על אי חידוש הפקחת האש ובמקומה הוודעה על הימנענות כאש לפחות 30 יום נוספים. עם חום 30 יום אלה, ב-7 במרץ, התקיימה למשה הפקחת-אש בפועל. ב-90 היום הראשונים של הפקחת-האש, בחודש ספט', החל נאזר לעולמו והוחלף ע"י סגנו סאדה.

החזית המזרחית

בחודש ספט' 1970, הגיע המתח בין שלטונות ירדן ומחבלים לשיא, ובעקבותיו גם חילוקי הדעתם בפיקוד המזרחי. התוצאה הייתה חיסול כמעט מוחלט של ארגוני הטרור בירדן על-ידי צבא ירדן וה鹹גשותו בין האבו הסורי וצבאו ירדן, תוך הימנענות מזעם של העילאים.

הירדנים יכלו להמשך ולסייעו מלacons במייד רבת הודות להסתלקותו של נאזר, אשר בימי האחוריים ניסה להצליח במייד מסויימת להשיג הפוגה בעימות שבין ירדן ומחבלים.

תקופת הקربה בין הסורים לירדנים נערכו אנו עם כוחות סדרים להתרבוחה אפשרית בירדן. הדבר תרם לנסיגת הסורים, וגוני מאין-gam להסתלקות כה המשלוה העיראקי מירדן.

מלחין הה鹹גשות והמחלוקות הבינ-ערביות היה, במייד רבת, תוצאה מצטברת של מדיניותו כלפי ירדן בפרט כל חודי הלחימה. פגיעותינו בכל "הכטובה" שלנו בירדן :- השלטונות, האבו, העילאים, המחלים והאזורים - היא שיצרה את המתחים ביניהם, אשר הביאו בסופה של דבר לידי התפוררות פנימית שהחבטה בפיקוד "האזור המזרחי" ובדיוו' המחלים בירדן.

החל מטתיו 1970, שטה החזית הירדנית ופעילות המחלים ברמת-הגולן. ירדן למידים בצוותם בירדן.

לבנון

לבנון, הגירה, במידה מסוימת את הגבולותיה על המחלים. דבר זה התאפשר, במידה רבת, כتوزעה מהuder "הפטלונאז" של נאזר על המחלים וכן כتوزעה מהמסקות אותן חוותו הלבנוניים מהARIOUIS בתוך ירדן.

בכל התקופה זו הייתה פעילות המחלים בגבול הלבנוני מצומצמת ביותר.

שיתוף הפעולה שלנו עם הלבנוניים התנהל בסדרו, כשהם עושים מהו או יותר, את מה שהם יכולים כדי לעזור לנו.

מערכת הבלתיה שלנו בגבול הלבנוני הושלמה ברובה, והדבר תרם את שלו לבלימת פעולות המחלים.

השתחים

ביהודה ושומרון לא היו בתוקפה זו בעיוה מיוחדות.

לא כן ברכוזה-עדזה, בה קיבלה פעילותם המהבלים חנופה גדולה בחורף 1971/1970. ב-ינו' 1971 הוחלט על מדיניות חקיפה יותר. הדבר התבטא בחסימת הבישות לרצואה, הקצאת כוחות סדרים בהיקף גדול, פריצת דרכים במחנות הפליטים, פיזור אוכלוסייה המהנות הבודבמתיים, גירוש והגiliation של אלמנטים בלתי רצויים ושורת צעדיםADMINISTRATIVIOTHERS אחרים.

עם חילמת הגבירות הפעילות שלנו ב-ינו' 1971, ארעה "חקרית שאטי". תרמה לה האוירה הכללית, חוסר הכנה חינוכית ומקצועית לכוחות, וחוסר פיקוח מתאים על הביצוע. מתקנית מצערת זו הוסקו(msk) המסקנות הנכונות ומאך מתנהלת הפעילות ברצואה בזרחה עילה וסבירה.

הказאת הכוחות הסדריים התאפשרה הודות להפסקת-האש בחוללה. בוחות אלה הצליחו לדבאו את ארגוני הטדור ברכוזה עד כדי צמצום פעילותם למינימום.

ב-אפר' 1971, הופרדה מפקחת הרצואה לשתיים: - מפקחת המופקחת על פעילותם הממשלה ומפקחת האחראית לבצחון.

לעתה, מוקדם עדין, קבועו מידת הימה הפרדה זו מוצדק ומוסלחת. החקירה במגנה הלאומית עדין רבת וקשה לקבוע אם הסיבות נובעות מהרכיב פרטוני, בלתי מוצלח או מבנה ארגוני בלתי מתאים.

הឧמנות והארגוניארגוני אורך

הבעיה הראשונה שפנינו, עם בניית הפסקת-האש לתוקפה, הייתה הערכות וההבהרות בסיני. הפעם כבר לא היו חילוקי דעתם לגבי שיטת הערכותנו, ואיש לא הציע להעיך ללא מעוזים על קו המים. זו הייתה תוצאה של נסיגוננו במלחתה "החתשה". הבעיה הייתה ביצד לבצר את המועוזים כנגד ארטילריה כבדה, ולבנות תשתית אופרטיבית ולוגיסטיבית בסיני. הפסקת האש נכנסה לתוקפה בהתראה קזרה מאד, למשה של יום-יום, ולא היה סיפק בידינו לעורוך את כל ההכנות לקרה ביצוע עבודות הביצורים. לא רצינו לעכב את החילת ביצוע העובודות על אשר ישלם המכנון, (העבדות יוזאו למכוונים, יחתמו חוזים מסודרים, יזקמו צוותי פיקוח וכו'), כי לא היינו בטוחים שהפסקת-האש חישך, זאת בעיקר לאור הפרסה "מצב ההקפאה" על ידי המזרים, וכך החלנו מפעל הנדסי כביר ללא הבנות וסדרי פיקוח מספקים. בכך שהדבר גרם לבזבוז מטויות ויתכן גם "התמעשות מהירה" של גורמים מסוימים, אך העבודה התנהלה בקצב ובכבוד 90 יום היה הקו הדרומי משופץ, מבוצר ומכונן. ב-90 יום היה היקף עבודות הביצורים בסיני כ-150 מיליון לירות. בצד 90 يوم, כשהסתבר שפסקת-האש חוארך, המשכנו ביצור סיני בקצב איטי יותר, תוך חכנו ופיקוח כוביים יותר.

היום, אפשר לומר בצחון שסיני מבוצרת ומארגון ברואו, מבחינה ביצורים, דרכים, מכשולים, עדות, הספקה מים, קשר, שדות הועפה וכל הדרוש להתחילה.

שזה-עzeigen נפתח למטרות סילון וביקום יש לנו אפשרות לפעול משדה זה .

...
מלאי הפקחות ושאר תחומי האויר הוציא לדמה מהקהל על הדעת .

המערכת האוירית בולה ביבשה טכנית לכיפול בעיות הקונקרטיות העומדות בפנינו - מערך הטילים, שנות העופה מוגנים וכן הלאה, כל אלה תורבלו ושובלו .

כדי להרחיע את המטרים מהידוש אש, נקטנו מיד פעם בצעדי הונאה אשר גרמו למטרים לא מעת "כבב ראש" וביעות, הדבר המנצל ביותר בתחום זה הוא "אור יקרות" המסייע את המטרים עד עזם היום הזה .

לסיום, בתקופה זו הנשכת כבר לעלה משה עשר חודש, החעמן מאד, המרגנו ונערכנו כראוי בכל הנסיבות :- ביבשה אויר ובים .

הכנות לארט אפרוח החדש הלוחמת

במקביל עם ההתקדרות, ההעשות באמצעות אמצעי לחימה וגיבוש תורת הלוחמת הוכנו גם הבניות מבצעיות, הבניות אלה מתייחסות לכל הגזרות ולכל המבצעים האפשריים. במרכיבים שונים של הבניות אלה נארבו ניסויים לאמות הנחות מסוימות. עם סיום הבנייה מבצעית נעשו הרכנות, הכוללות אימונים, תרגולים והכנות פיזיות בשטח .

אם תהדר הלוחמת נראית מתרחנו זהה לו שבעבר :-

- א. בנייה היישג קרקעי למטרים .
- ב. השגת הסקת-אש בהקדם .

אלא שהפעם נראה כי יש לנו סיכויים להשיג הסקת-אש בהקדם-בזמן קצר יותר .

*

כאז מלחמת ההשתנות ומונחים רבים, המאפשרים לנו-במידה ות�탛ת הלוחמת - לנתק בשיטה שונה מזו שנקטנו בעבר .

השיטות הקיימות הלוחמות הם :-

- לכאה - בוגוד לנאבד - "אורן-נשימה" קוצר. קשה להנעה שיחזק מעמד בלוחמת ארוכת ויקלה .

- הרושים ועדדו בזמןו אם נאסר לבטל את הסקת-האש ולהתihil ב"התשה", ולבן הינו מהזיבבים יותר מאשר היום, כי היום אין הרושים טעודדים ודוחפים את המטרים לפעולה צבאית. אינני מתכוון לומר בזאת שיש בគותם של הרוטים למןוע מסאהת להדר הלוחמת, אך אני רואת הבדל ברור בין מצב בו יכול מטרים לבוא אל הרושים ולאמר :- "אתם ועדדם אתם והן אתכם חייבות לעוזר", לבין המצב היום. בהדרים האחוריים של מלחמת השתנות היו יחידות דוטיות (של מפעלי ס.א-3) מוצבות בקרבת התעללה . ביום אין ייחידה רוסית כלשהיא בגזרת התעללה .

מג-154

- אה"ב היה גורם שלם את פעלותנו בתקופה "מלחמת התהשה". נראה לי כי במיידה ובעצמיה שלא "לשגור הכלים" עם האמריקנים, ובאות המועדים יהיו אלה אשר יחושו את הלחימה, נוכבל לנוקוט, בעתיד בעודינים נוספים על אלה שנחגנו בעבר, בבל, להסתכן במסבר יחסים עם אר"ב.

- אנטהנו היום שונא במלחמות מהזבב שהיה קיים לפני שישה-עשר חודשים - ובהומינים הבאים עיקר :

- פשוט פגושים המתאיםים במיוחד לתקופה טילים, שרות חウפה ומתקנים צבאיים בעומק.
- מערך ה-ל"א, נמושלב עם קירבת מערך הטילים הנומן לנו טיבויו. טוב לטפל בטילים במינימום אבידות.
- במות הפצצות וטוווי החימוש האוירדי העומד לרשותנו היום.
- פלאי החמושה היבשתית, עיקר ארטילריה.
- ווצמה ארטילריה הכללת רוחחים הדישים לטוחחים גדולים (מ-107).
- אמצעי הבישור, שלא אפשרו לנו כליהם הצלחה בכוחות גדולים במלחמות התהשה, עומדים היום לרשותנו בממות ובדולת המאפשרת זאת.

לאור נתוניים אלה מהתבססות התכניות שלנו, היום, על פתריה "נתוניים גבוזים", ממש מהיום הראשון. יש סיכוי כי הדבר יפתיע וייזעוץ את פאדה והמעמידה ויביא לפסקת-אש בהקדם. הבניותינו כוללות גם את צליחת המעללה, דבר הנחמן לביצוע, חד עם זאת כדי לזכור כי ذات פועלות יקרה, וחתולטה לבצעה אדריכת לתקובל לאור נתוניים קוונקרטיים.

באמור, כל התכניות האלה מוכנות, מוגרגלות והבוגרות בשלה לקראת ביזוע נעשו. אם תהדרת הלחימה, אני מאמין שיש בכוחו של צה"ל לחשב את מטרותינו.

הן
סבב
הן

2/1/72

מג-154

בח-אדם

באربע שנים אלה הושם דגש מיוחד על פרישת אנשי קבע שהגיעו ל"תיקרה" ועל רוצחיה בתפקידים התקנים. בדרך זו הוגבר ההלין קדום קצינים צעירים יותר.

התוצאות

להשלמת החמונה אביה במה נתוני התוצאות המראים את השינוי של מאז ראשית ינואר 1968 בפריטים העיקריים.

טור ספה	1 ינואר 1972		1 ינואר 1968		הפריט	סדר מס'
	D	C	B	A		
580	1,550	970			טנקים בשירות	1
108	744	636			תותחים ומרגמות	2
24	24	0			א. תותח מ-107 - 175 מ"מ	
27	27	0			ב. תותח 130 מ"מ	
1,220	3,556	2,336			זחל"בים	3
428	428	0			גמ"שים מ-113	4
147	301	154			מטוסי קרב	5
78	78	0			א. פנטומים	
122	126	4			ב. סקיניהוקים	
16	87	71			הלייקופטרים	6
226	752	526			קני ג"מ	7
7	12	5			סוללות הוק	8
10	12	2			סת"ילים	9
4	10	6			גט"קים	10
20	20	0			"דבוריים וצערות"	11

ממוצע לחימה אלה, ורבים אחרים, נקלטו בחילות וגובלים היום במרחב המבצעי של צה"ל.

כה-אדם

באربע שנים אלה הושם דוש מיוחד על פרישת אנשי קבע שהגיעו ל"תיקרה" ועל רוטציה בחפקידי התקנים. בדרך זו הוגבר ההליך קדום哉 צעירים יותר.

עם החמנותי לרמטכ"ל מזאתי אַתְּ כל חפקידי האלוֹפִים מאוֹיִישִׁים ושלושה אלופים נוספים, ללא חפקיד או בחפקיד בלתי תקני (אלעד פלד, עמוס חורב, רחבעם זאבי).

בתקופה זו פרשו שנים-עשר אלופים משירות סדיר (עדן וייצמן, שייקה גביש, צבי זמיר, שלמה הראל, עוזי נרקיט, מחי פلد, יעקב פרי, שלמה גורן, מוקה לימוז', יוסף גבע, מאיר עמית ואלעד פלד) ושבعة תתי-אלופים קודמו לדרגת אלוף (מרדכי גור, אברהם אדן, דן לנור, יצחק הופי, שלמה להט, אברהם בוצר, אליו זעירא).

מאז ינו' 1968, פרשו מ-צה"ל 325 קצינים בדרגות סגן אלוף ומעלה, מהם 18 אלופי משנה ומעלה. בתוצאה לכך חל שינוי מהותי ביותר בהרכב סגל הפיקוד הכללי. (אל"ם, הא"ל, אלוף, רב-אלוף).

ה-ספ"כ של צה"ל גדל בשנים אלה מ-167 ל-227 קצינים, עקב חוספה התקנים שנבעו מצרבי העבודה והזמן.

בין 227 קציני ספ"כ נשארו רק 10 בדרגות ותפקידם ועוד 18ulo בדרגה מבליל לשנות חפקידם, באربע שנים אחרונות. יוזא איפוא שמתוך 227 קציני ספ"כ ההליכו אַתְּ חפקידם 199 באربע שנים אלה.

מאז מלחמת "ששת-הימים" נעשה השירות בגבאו קשה יותר מבחינת הפרט. הריחוק מהבירות ומצב הבודנאות לא אפשרו לאנשי הקבע חופשיות הכוופות והחנאים בשטחים הקדומים היו קשים יותר מאשר בפנים הארץ. לחץ העבודה היה כזה שגם במפקדות ובמתקנים רפואיים נמשך יום העבודה מהבוקר ועד הלילה ולעתים קרובות גם יותר מכך.

עובדיה זו הכבידה על יכולתנו למלא את שורות צבא הקבע של המערך הגדל והולך. כדי להתגבר על כך נקבעו בשורה פעולות המיעודות להקל על איש הקבע ולהגדיל את החמരיצים להשתראות בגבאו.

- נתנו הוספות שכיר מסויימות, אשר יותר משוחטפו משכורת נטו, נתנו לאנשים הרגשה שהמדינה מכירה בחשיבותם בעודם.

- בשטחים הקדומים נתנה חוספה שקי"ד.

- עבור צעירים הונגה הלואה עומדת (לחוחמים לתקופה של 5 שנים ומעלה).

- לשירותים בסיני סודרו הטסה לצפון הארץ.

למשרת ההוראה נתנו הקלות אשר היו היוגניות בתנאי השירות הקשים.

- חוספה שלлом לחילילים בשירות חובה.

- חוספה שקי"ד לשירותים ביחידות קדמיות.

- ליבורלייזציה וזירוז הליכים בחשלומי סעד למשפחות.

- הופשות מסוימות, אחת ל-5 - 4 שבועות עם סיורי הטסה לשירותים בשטחים הקדומים.

הו נהג "אות השודות המבצעי" לאלה שרתחו לפחות שישה הדשים בקו חזית והובנו הפקודות ונעשה ההבנות ליישום "חוק העיטורים" ב-צה"ל.

15 שבועיים שלנו מלחמת "ששת-הימים" הוחזרו. מבין הלוחמים שנפלו בשבי המצריים במהלך ההחשה הוחזרו 6. ביום נמצאים עדין 10 מטבחים ו-3 בסוריה.

לקחים וסכום

מניתו ארבע שנים אלה אפשר להגיע למסקנות ולקחים רבים. בסכום רצוני להביא לך את שני העיקריים :- משבועותה של הכרעה צבאית וחטיבת הדבקות במספרה.

שבועותה של ה הכרעה הצבאית

מצבה האסטרטגי של ישראל הוא מיוחד במינו והביטוי המוחשי ביותר לכך הוא בעובדה שב הכרעה צבאית עדין לא בא על פתרונו הסכוטך הפוליטי.

במלחמה בין מדינות "הגוננות" נפתר בדרך כלל גם הסכסוך המדיני. המלחמה מגיעה לסיוםה, יש צד מנצח וצד מנוצח. המנצח קובע את הנאיו, המנצח מקבלם, בסופו של דבר, וכעבור זמן מה מדינות אויבות של אחוריו הופכות לידידות, ואך לשותפות, של היום.

בסכום הערבי-ישראלית אין הדבר כך. אנו נלחמו את מדינות ערבי מספר פעמיים והsuccוטך הפוליטי פרט בא על פתרונו.

במלחמה "ששת-הימים" הבינו את הצבע המצרי ופצענו קשות בצבאות ירדן וסוריה. נזהו לנו היה מוחץ, הדרומי ולבא עוריון. והנה בעבר כשבועיים מתום המלחמה ארעה חקירה אש רצינית בסואץ וכעבור פחות משבועיים, במרץ 1969, פתחו המצרים ב"מלחמת ההשתה".

המסקנה מכך היא שב הכרעה צבאית, תהא אלגנטית ומוסחת ככל שתחייב, עדין איינו מנגדים אוח שלום. ועובדת זו נובעת מהמצב האו-סטרטגי המזוהה בו מצויה ישראל. מכאן נובעת השאלה מה הן מטרות המלחמה של ישראל ולאיזו חילית צריבה ישראל לחזור במלחמותיה.

לדעתי מטרותינו במהלך והישגים שאנו צריכים להתoor אליו הם שניים :-

א. פתרון בעיה קוונקרטית.

- במלחמה העצמאית עדיה בפנינו הבעיה קוונקרטית של הבטחת קיומו. בעיה זו נפתרה במהלך ההיא.

- במלחמת קדש 1956 פתרנו את בעיה סגירת המצרים ופעילותם הגדיאון מרצועה-עזה.

- במלחמה "ששת-הימים" נפתרה בעיה ביתם המצרים, הרס האיום שצבאות ערבי שמו עלינו והושנו קו הפסיקת אש בטוחים ובני הגנה.

באך אחח אין המלחמות האלה לא השגנו את פתרון הסכום עצמו.

ב. השבת מלחמה שורה ויצירת אפקט ותנאים מצטברים המקבלים את הסדרת הסכום. זהה התרבות של מלוחותינו.

כשבענו לא עומדת בעיה קונקרטית מהייתה פתרון בדרך המלחמה, אין לשדייל עניין במלחמה.

אם במאבב כזה אויבינו פוחדים במלחמה הרי שטרחנו היבט להшиб במלחמה, להшиб הפסקה-אש בהקדם ואם ניתן-נס להוסיף, נדבר נוסף ליצירת תנאים והמודות שיקרבו את ההסדר הפוליטי.

- זו הייתה שטרחנו ב"מלחמת ההשתה" המצרית, אשר מבחןינו היה "מלחמה על הפסקה-האש".

בדוח זו הושגה.

לא רק שהגענו הפסקה-אש התקיימה כבר למעלה משישה-עשור חודש אלא גם ברמננו להזוצה של החליכים היוגניים לקראת ההסדר פוליטי.

השוואה בין כמה מרכיבי מזבונו ב"מלחמת ההשתה" עם מזבונו היום תמציאו כיoun זה.

- הלאוים של חרטום אינם כה חד-משמעותיים כפי שהיו. "לא הכרה" - איןנו מזכיר עוד.

- מנהיגי מגדלים שראו עצם אחרים לפתרון בכל השטחים, כולל בעיות העם הפליטנייני, בזמן של נאזר, אינם דבקים בכך היום כפי שהיו בעבר.

- מגדלים יזמה את "מלחמת ההשתה" מתוך אמונה כי חגייע להשגים. ביום כשמגדלים מדבר על מלחמה ברור לה שאין סיכויים להшиб דבר. הגהרות המלחמה של מנהיגי מגדלים, נאמרות בנשימה אחת עם הזכרת "מליוון קרבנות". בקיצור - מגדלים של היום אינה ששה אל קרב.

- גפוך המזרחי החפורר והעולם הערבי מפוזר חיים הרבה יותר מאשר לפני שניםים, שלוש. אמנם הוקמה הבדואיזה בין מצריפ-לוב וסוריה, אך משמעתה המعيشית לגבינו קטנה בהרבה ממשמעות הפיקוד המזרחי בזמן.

- היל המשלוח העיילאקי חזק לעיראק.

- קרנס של ארגוני המhabitים למיניהם ירדת פלאים וברור היום לכל כי מהם לא "הצמיח היישועה".

- מושבי השטחים דואים היום את המצב באורה מפרקתו יותר וברור להם שייצטבו להסתדר עם ישדייל הריבונית.

- הוועסים, אשר דחפו את המגדלים לפתרון בדרך השימוש בכוח אינם גורסים כך היום.

מג-154

והאמריקאים אשר השלו את עצם כי אפשר להביא אותו לפתרון על בסיס גבולות יוני 1967 מבינים, לאט לאט, שהסיבוכים לכך אפסיים.

תמודדות אלו דינן תוצאה של מלחמת "ההשתה", ומרקבהו אותו לקראת הסדר. יחנן שהמרקח עדין גדול והדרך ארוכה, אך אין לי ספק כי ב-31 ב-דצמ' 1971, anno קרוביים יותר להסדר מאשר במרס 1969, ולא רק בזכות הזמן שהלך.

הבדיקות במטרה

הלקח החשוב השני, מהייחת לערך הבדיקות במטרה בלתיימה.

מעטוח ממד מהן הפעולות האכזריות בהן הכל מתנהל במחוכנן. ברוב הפעולות, קטנות בגודלה, חלים שינויים, לעיתים שיבושים, יש שלונות מצד הצלחות ויש קשיים ומשבריהם. בשעות או הkopootות קשות אלה אודרבוטות שתי סכנות: - האחת להחפתה ל"הצעות פלייאטיביות" והשנייה - להיגדר לצעדים דרמטיים אשר ספק אם ישיגו המטרה, אך ודאי יעלו ביוקר.

עמדתי בפני שתי סכנות אלה בתקופת הלחימה בזכות הבדיקות בעקרון "הבדיקה במטרה".

"ההצעות הפלייאטיביות" התבטאו בהצעה ל"הערכות אורפית" בתעללה, ברעינוננו לנוטש "מעוז" או שורה "מעוזים", כל זאת כדי להקטין את כמות האבדות. לא היה לי ספק אז ואין לי ספק היום שאליו נגנו בך לא היינו חוסכים בקרבנות וקרוב לוודאי שהמלחמה הייתה נמשכת יותר זמן ותוצאותיה, לטוטה אדור, היו פחות טובות.

במבחן לאחר על "המגיד" נראה ש-260 הלוחמים שנפלו בשבוע עשר חודשי הלחימה בתעללה הנם כמות לא קטנה של חללים במושגים אבסולוטיים. אך יחסית להישגים או למחיר האלטרנטיבות, נראה לי כי אין הדבר בר. (בשנת 1970 נהרגו בישראל בתאונות דרכים 529 גברים, נשים וטף).

אשר להצעות לנקיית צעים דראמטיים - כמו צליחת התעללה, לא נראה היה לי כי במצבנו אז היה הכרח לנתק במהלך מלחץ מעין זה. לא סברתי שהנתוננים היו טובים ונוכח המחדיר היקר של מבצע מסוג זה נראה היה לי אז, ואני סבור בך גם היום, שלא היה מקום לפוליה מסוג זה.

לסיכום, נראה לי כי צה"ל עמד באربع השנים האחרונות בנסיבות וב מבחנים שהוצבו בפניו. הנני מעריך כי במצבנו היום טוב יותר מאשר בעבר וכי צה"ל נכון כל התפתחות אפשרית.

חיים בר-לב, רב-אלוף
ראש המטה הכללי

חכ/בג